

LO TEATRO CATALÀ

ANUNCIS
Y RECLAMS
à preus
CONVENCIONALS

PERIODICH SETMANAL INDEPENDENT

DE LITERATURA. ART, NOTICIAS Y ANUNCIS,
Destinat principalment á fomentar lo progrés é interessos del Teatro de Catalunya

Director: D. Joan Brú Sanclement

REDACCIÓ
Y ADMINISTRACIÓ
carrer Aribau
93, 3.er, 1.^a

PREUS PER SUSCRIPCIÓ

En Barcelona. . . 1-00 pesetas trimestre.
Fora. . . 1-50 » »

ULTRAMAR

{ Semestre. 7 pesetas.
{ Un any. 12 »

PREU DE CADA NÚMERO

Número corrent. . . 10 céntims
Id. atrassat. . . 15 »

NOSTRE GRABAT

No fa pas molts anys, que las empresas d' opera anunciaban lo personal de sas companyias, posant en italiá los noms dels cantors per ésser italians casi tots los que venian. Per raresa, algú era catalá: per exemple lo aplaudit baix *signore Agostino Rodas*.

Avuy no es aixís: ara, a conseqüència d' haberse popularisat l' afició a la música, gracias als esforços de empresaris qu' han sostingut, comensant lo senyó Perelló en lo Bon Retiro, llargas temporadas líricas, son en no escàs número 'ls catalans que ab profit y gloria s' han dedicat al cultiu de la ópera, ab aplausos de filarmónichs entesos y exigents.

Un dels que mes justa fama té adquirida en lo món musical, es lo jove barítono, paísà nostre, don Joaquín Aragó qui, despres de haver seguit los estudis baix la direcció del professor Sr. Paredes, va presentarse per primera volta devant del públich en lo esmentat teatro del Bon Retiro durant la temporada de Qcaresmo de 1882, conquistantse de tal modo las simpatías dels aficionats á las funcions líricas, que sens tardansa va ser l'artista predilecte qual nom era prou per si sola pera omplir aquell espayós local sempre que se

anunciaba *La Favorita, Ernani, Trovatore, Foscari* y las otras óperas en que mes feya brillar la pastositat y bon timbre de sa veu y la exquisida manera ab que sabia emétrerla.

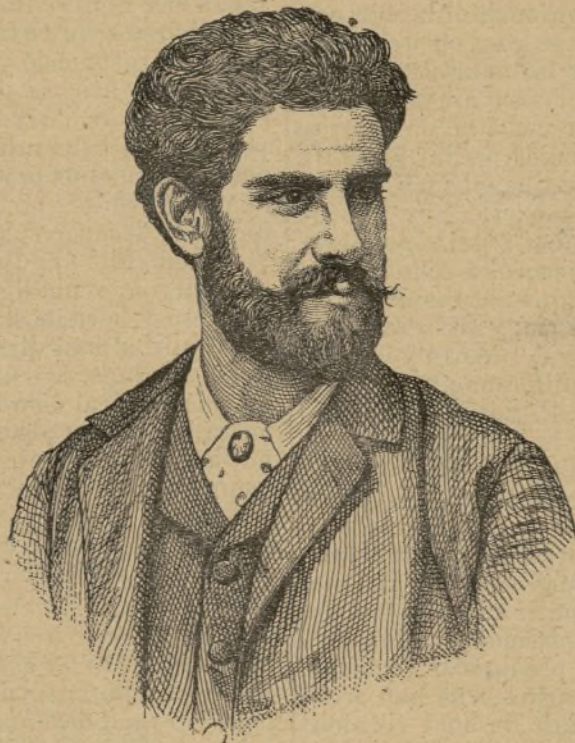
Los mérits del nou artista van ser apreciats per

actius empresaris que van ferli bonas proposicions; y 'l senyó Aragó al acceptarlas, va tenir ocasió de enlayrar son nom y honrá' á sa patria, cantant ab gran éxit en Madrit, Saragossa, y otras capitals espanyolas, com també en Italia y sobre tot en América, ahont ha adquirit un gran renom que pera molts ha sigut motiu d' enveja; perque no tots posseheixen reunidas las qualitats de veu y de talent qu' adornan al artista de qui parlem.

Nostre públich va aplaudirho també ab justicia en lo Liceo en l' any 1888, en qual fetxa ja recorria 'l Sr. Aragó los mes principals colisseus, sempre ab creixent éxit tant en las óperas qu' hem dit, com en *Rigoletto, Aida, Africana, Carmen, Otelo* & en las que arriba á gran altura, per mostrarshi notable cantant y excelent artista.

Ultimament ha estat fent las delicias dels filarmónichs en lo teatro Principal de Valencia, d' ahont ha vingut á Barcelona á descansar curt temps.

Nosaltres, al saludarlo, volem dedicarli las presentas ratllas que 'ns permeten presentar avuy

D. Joaquim Aragó.

NOU ESTABLIMENT INDUSTRIAL

LAMPISTERIA DE BLAY PLANELL

Rambla de Catalunya, 54 y Cortes 263.—Barcelona

Aparatos de totas classes para gas, Colocació de canyerias y vidres,

Estufas y tot lo correspondent al ram

PREUS ECONÓMICHs: SE SÉRVEIX AB PRONTITUT

Ayuntamiento de Madrid

son retrato en nostre setmanari, com á tribut de simpatía á un artista que no deixa de fer honor, y honor gran, á Catalunya.

P. de R.

La ópera, la sarsuela Y 'LS ARTISTAS CATALANS.

Va durar un bon número d'anys—alguns ne fa ja—que nostre poble estava entusiasmada per lo melodrama y aclamaba als grans actors que 'l cultivaban, com igualment acudia á las representacions lírich-dramáticas executadas per cantants de relevants dots artísticas, que donaban importancia á un género que tendia á instituir l' ópera espanyola.

Espectacles eran un y altre que instruhian delectant; y per consegüent, dignes del fi moralisador que convé que tingan sempre las diversions teatrals.

Las personas de més posició y verdaderament filarmónicas, preferian las audicions d' ópera italiana cantada pe'ls més notables artistas extrangers que 's presentaban en nostres dos teatros de primer ordre.

No hi havia llavors la omnímoda llibertat qu' avuy, per desgracia del art, se gosa en lo que li atany: no existian per part de las notabilitats líricas, las desmesuradas exigencias qu' ara tenen; los autors, ó per temor de que la censura de teatros reprobés sas obras, ó per no haver perdut lo sentit comú, ó perque la ley no 'ls alhagaba ab tantas ventatjas y ganancias com la moderna ley de propietat intelectual que actualment regeix, no escribian obras insulsas y de tan poca solta com las que avuy treuhien, no de son cap (que alguns ni 'n tenen), sino de la punta de la ploma; y aixó era causa del estat relativament prósper del teatro y de que pogués esperarse encara son millorament.

No va ser aixís, no obstant. Escasejant los cantants superiors més cada dia, han obtingut pagas exorbitants: las empresas, disputantsels, s' han vist obligadas á tréurer l' ópera del alcans de totas las classes socials: las més pobres d' aquestas, per satisfer sas aficions filarmónicas han pogut frequentar menos los teatros, pera estalviar aixís lo que necessitaban si volian sentir als artistas de fama universal: las funciones desempenyadas per notabilitats han sigut massa prodigadas, causant augment enorme en los presupuestos, que han arribat á no cubrirse y á constituir un mal crónich que, mes d' una vegada, ha acabat ab la existencia dels empressaris de nostre Liceo.

Pero com en Barcelona no falta l' afició á la música, quant aixó ha succehit, si be ha permanescut tancat lo grandios colisseu, s' han donat alguns cops funciones de ópera en lo Principal, ó s' han organiat companyías més modestas en teatros de

inferior categoria, despertantse aixís ocasió de que bastants joves catalans, que en companyías de *primissimo cartello* eran parts secundarias, poguésin mostrar sas disposicions en primers papers, desmenyantlos en locals ahont lo públich, per ser los preus menors, no 's mostraba tan exigent.

Aixís va desenvoluparse en alguns l' estudi de la música, y quant, no hi ha encara deu anys, va tancar-se lo Liceo en mitj de una temporada y la empresa del Bon Retiro va resódrer establir la ópera popular, van comensar alguns aprofitats alumnos de bons mestres á fer-se conéixer y á sentir-se aplaudits, despertant en las classes mitja y popular una forta corrent musical que, á mida que 'ls deixaba sentir obras millors que las castellanas, los hi feya cobrar verdadera passió per la ópera, disminuint en part la que, com dihèm al principi, se sentia llavors per lo drama y la sarsuela.

Aquesta tenia menos cantants de mérit: ab la llibertat d' imprenta, escriptors ignorants, inexperts y osats van llensarse á probar fortuna, donant vida á una nova mena de sarsueltas que al últim havían de ser la mort de la escena lírich-dramática espanyola, pera obrir pas á tant y tant crescut número d'engendros musical-literaris que 'ns portarán á un punt de fatal degradació artística.

L' ópera instruía y feya un bé á quants frequentaban sas representacions: l' espectacle bufo-flamench que s' introduhia seduhint á las classes privadas d' instrucció y de gust artístich, comensaba á deixar sentir sa desmoralisadora influencia; y com los actors de talla han anat desapareixent y per falta de bons intérpretes se representan en l' actualitat menos produccions dramáticas á causa de que 'ls autors no n' escriuhen per lo motiu indicat, ha desaparegut lo gust vers lo melodrama, y s' ha dividit lo públich entre los que prefereixen la moderna escola digna, y 'ls que volen la opereta francesa y 'ls cants flamenchs y peteneras.

També s' han dividit, desgraciadament, los artistas catalans. Los de més bon gust, de més instrucció musical ó de més facultats, han seguit l' ópera, alcansant alguns gloria y fortuna, mentres no 'n faltan que, guiats sols per afany de lucro, ó menos penetrats de sentiment artístich, s' han acostumat al género madrileny que per bé de l'art deuría fer-se desaparèixer del teatro, si no volem enterrar una diversió que tots hauríam de tenir per predilecte.

Lo fet es qu' avuy hi ha forta passió per lo flamenquisme: lo fet es que artistas catalans, sense darsen compte, contribueixen á rebaixar l' espectacle per qual decoro deurían mirar ab preferencia, y á enriquir á celebritats molt discutibles y á autors y compositors de fora casa: lo fet es que hi ha empressaris que, debent al teatro catalá sos primers triunfos y sas ganancias primeras, no s' adonan que matan lo que á n' ells los ha dat vida: lo fet es, en fi, que 'ls artistas catalans que prestan son concurs á espectacles lírichs capassos de portar

PELUQUERÍA ARTÍSTICA

Saló per' afeitar, tallar y rissar lo cabell,

DE

LLUIS ANGLADA

GRAN ASSORTIT DE PERRUCAS

y tota classe de postissos per' artistas de teatro

Boters, 8, entressuelo

ARXIU LIRICH-DRAMÁTICH

DE

BONNIN GERMANS

COPISTERÍA DE VERS Y MÚSICA

Se serveix per tot Espanya á preus baratos

Carrer del Vidre, 2, quart. Barcelona.

Despatx cada dia, fins á las 10 del vespre.

als auditoris per la verdadera via del progrés literari y musical, véuhense contrarestats per altres catalans que, poch gelosos de son esforç escénich, miran ab indiferencia 'l pervindre del teatro en Catalunya, lo que pot en últim extrem ser la seva propia desgracia.

Lo públich acut cegament avuy á véurer obras de *chulos* y fiamencas, aplaudint lo que deuria rebutjar; pero aquesta ceguera, aquesta alucinació, producte d' una lluyta gigantesca qu' acabarà ab las forsas de todas las empresas com ja ha acabat ab las d' alguna, es convenient qu' acabi; y per tal objecte, estem persuadits de que las empresas catalanas y 'ls artistas catalans, haurian de considerar que val més y es més digne per unas y per altres, dedicarse á presentar,—quant vulgan oferir espectacles lirichs,—óperas ó bé sarsuelas grans y fins si 's vol d' aparato, en qual representació poden las primeras obtenirhi beneficis, los artistas profitosa gloria, y tots á l' una contribuir sens esforços, á millorar la avuy esgarriada afició de una bona part de nostre públich.

B. FERRER DE BROST.

Sessió literaria dedicada al exámen del volum de poesias

LA GARBA, de Apeles Mestres.

La vetlla del passat dissapte, dia 1, celebrá lo Centre Catalá una d' eixas solemnitats que deixan grata recordansa en la memoria dels que hi concorren.

Apeles Mestres, lo celebrat cantor de la naturalesa, ha donat á llum fa poch son volum de poesias *La Garba*, llibre del qual tenen coneixement nostres habituals llegidors, per haberne parlat extensament en lo número 10 d' aquest setmanari; y com sia que la obra vá dedicada á la Corporació principal que en nostra terra manté enlayrat lo estandart catalanista, aquesta ha volgut correspondre d' una manera digna á la rica ofrena feta per lo poeta, naixent d' aquí l' acord de celebrar la vetllada de que parlem.

Com sempre que lo Centre Catalá verifica actes de importancia, sos salons se vegéren plens de selecta concurrencia, no faltanthi á donarli esplendor y vida ab sa presencia, un escullit aplech de bellas damas y xamosas donsellas ansiosas d' escoltar lo que diria lo conferenciant Sr. Perés, que debia ser l' apologista del poeta autor del novell llibre.

Don Frederich Soler, president del Centre, explicá ab frases curtas l' objecte de la sessió y llegí la dedicatória que *La Garba* dú en sa plana primera, dedicatória que diu aixís:

«AL CENTRE CATALÁ.

Tu m' has aclamat, tú m' has dit poeta
Es feixuch lo pes si 'l nom sab á mel!
Lo pes es feixuch per una oreneta
que xiscla al etzar entre terra y cel.
Tos victors, tos cants, ahir despertavan
los ulls aclucats d' un vol de falcons,
d' un vol de falcons que abans m' ignoraban

y espían avuy mas pobras causons.

Mon ala es tan bréu com ells son en nombre
y al veure la llum tremolan mos cants;
si 'ls vols acullir, bon roure, á ton ombra,
mos cants serán forts y ardits com avants.»

Seguidament, usá de la paraula lo soci D. Ramón D. Perés, qui tenia á son càrrech lojudici crítich de la obra. Lo conferenciant comensá la seva tasca fent justos elogis de la inspiració que 's veyia resplandir en los llibres del autor, elogiant y enaltint igualment lo género de poesia per ell cultivat, quina representació mes genuina digué era la hermosa pageseta dibuixada en la portada de *La Garba*.

No obstant, féu notar lo Sr. Perés que lo poeta se presenta en son darrer llibre descubrint novas preferencias y abtutts, que no 's descubrian en obras anteriors d' Apeles Mestres, y son las que en sa *Garba* anomena «Espigas». Continúa son discurs analisant detalladamen las composicions capdals del llibre, després d' haver emés sa opinió respecte al conjunt; y pera probar sas varias afirmacions doná lectura complerta de diferents poesias, entre las que recordem las que duhen per títol *Lo millor amich*, *Soleyada*, *Nota de tardor*, *La non non dels papellons* y *Lo Passeig*, olorós ramellet triat d' entre las «Rosellas», y *Job*, *Tres felxas*, *A Guillem II*, y *En la tomba de Heine*, feix de róssas y sahonad as «Espigas» tretas al etzar d' entre mitj de la *La Garba*.

Dibuixá bé la silueta literaria del poeta y, generalisant, deduhí que en sa darrera colecció exposa tota una teoria de nova tendencia, teoria literaria que lo senyor Perés féu seva definintla en breus y brillants párrafos.

Acabat lo parlament del conferenciant, los convidats aplaudiren ab entussiasme al orador, demostrant que agrañian de veras lo treball que s' havia prés al escriurer sa molt estudiada y analítica Memoria.

Poetas tant de válua com son don Frederich Soler y don Conrat Roure, llegiren luego després composicions dedicadas á enaltir á Apeles Mestres y sas obras, y los joves llorejats, senyor don Anton Bori Fontestá, guanyador de premis en innumerables certámens, y senyor don Emili Guanyabens, poetas abdos prou coneguts, enviáren poesias que foren llegidas ab general aplauso.

De ditas poesias ne publiquem avuy las dels senyors Roure y Guanyabens, deixant pera la setmana próxima las dels senyors don Anton Bori y don Frederich Soler.

Al acabar aquesta ressenya, debém fer constar que 'ns plau en gran manera hagi lo Centre Catalá inaugurat en Barcelona la costum que las ciutats cultas del extranger tenen generalisada, de donar á conéixer en judicis crítichs públichs las bellas d' obras de cap de brot. Y nostre aplauso arriba especialment al senyor Perés, per lo molt que va agradarnos son treball.—J. BRÚ.

LA GARBA

La garba que 'ns has donat
no es pas d' espigas dauradas,
dols provador;
del camp las has arrencat
y, 'sent del camp arrencadas,
son todas d' or.

CONSTRUCCIÓN DE TEATROS
SERVEY COMPLERT Y BO

para guardarropias

Per informes y detalls, dirijirse al fuster del carrer de Caspe 73
al costat de la botiga de comestibles

BARCELONA

ELIXIR MORRHUOL CASTILLO

DEPOSIT GENERAL

Farmacia del autor, Dr. Gómez del Castillo

Condal, 15, BARCELONA

La garba que 'ns has guarnit
vé barrejada ab rosellas,
amich preuhat,
Nosaltres la hem assolit
y la mirem de flors bellas
ramell gemat.

Hi cantan com rossinyols
al entorn suspirs y penas,
preuhat amich;
la voltan goigs y consols,
y lliga cors ab cadenas
son lligam rich.

¡Oh!, dóls mestre dels cantars
de la catalana terra,
válgat Déu!
Dóls cantor del cel y 'l mar,
poeta brau del plà y la serra,
tot só téu.

CONRAT ROURE.

CRIDA.

(AB MOTIU DE LA PUBLICACIÓ DE «LA GARBA»)
DE APELES MESTRES.)

Veniu, veniu, papellons d' or:
per un instant deixeu la flor
que dólsa mel vos dona.
Papellons d' or, veniu, veniu,
que sentiréu lo cant joliu
que per vosaltres sona.

Vina, cerceta de la mar,
vina de nou per' escoltar
al qui ton vol espia
quan resplendent lluheix lo sol.
per' aixecar com tú lo vol
al sol de la Poesia.

Exhala, flor, lo teu perfum,
y á las regions d' eterna llum
en las que l' Art impera
embaumador feslo arribar
per' que s' hi puga sadollar
lo qui 't canta encisera.

Veniu, daurats escarbatets,
grills y cigalas y aucellets
que l' ayre dels camps besa:
veniu á ohir sense temor
al qui s' inspira en la grandor
de vostra petitesa.

Y tú, jovent, acut en pes.
acut al poeta del Progrés
cridant ab veu vibranta:
«¡Salut al qui, fent rich manat
d' espigas d' or, la Llibertat
y la Natura canta!»

E. GUANYABENS.

ENTREACTES**Mon primer amor.**

Desde primers del mes passat que vinch sostenint
relacions, amorosas, per supuesto, ab la nena més
mona que trepitja l' empedrat del carrer de la Tapi-
neria.

Fins fa poch, (y dich fins fa poch, porque m' han
donat entrada al pis) jo l' esperava á l' entrada de la
plassa del Angel y desde allí continuavam los dos
junts hasta una botiga de robas instalada en lo carrer
de la Boqueria, ahont ella diariament hi portava la
feyna que l' hi havia sigut confiada lo dia avants.

Acabat de cobrar lo poch que l' hi donavan per son
treball, empeniam altra volta lo camí en direcció á
casa séva, en quin portal paravam, festejant fins á las
nou, que sa mare la cridava per anar al llit.

Allavors nos repetíam mil cops nostra estimació, y
fins una vegada vaig pèndrerm la llibertat d' estam-
par un bés d' amor en sas galtetas que quedaren en-
rogidas en lo precis moment de rosar los meus llavis
ab sa preciosa cara. La xicota era d' aquelles que tant
poch abundan; se ruborisaba desseguida, per qualse-
vol cosa plorava y, per dirho en una paraula, era molt
ignocenta.

Pujaba ella cap al pis, mirant pe l' ull de l' escala
al arribar á cada replá, per convèncer's de que enca-
ra estava contemplantla desde baix lo seu ayman.

Al ser al últim grahó, s' esperava un moment, com
senyal de despedida, é incontinent tancava la porta.

Jo 'm dirigia pe 'l carrer del Governador y plassa
de Santa Ana cap á Noxetats, ab l' objecte de passar
lo rato, (fins á las dotze) admirant á n' aquells artis-
tas que tant bé saben conquistarse las simpatias del
públic, logrant ab son talent que aquest las hi de-
mostri ab continuas salvas d' aplausos.

Allí satisfeya mos desitjos, igual que 'm passa á
Romea quant hi vaig, qu' es mol sovint.

Durant lo dia, solsament esperava que arrivés l'ho-
ra de véurer á la Roseta y als actors catalans.

Continuàrem sens interrupció los meus amors has-
ta 'l dimars á la nit que comparegui jo ab un paquet,
que contenia,—entre altrs cosas—un retrato, dos mo-
cadors de butxaca, una corbata y altres *chirimboles*
propis d' enamorats.

Haviam tingut lo dia avants quatre paraulas que
en total no eran res, y arrivàrem fins al punt d' acor-
dar declararnos en *huelga*.

Comparesqué també ella á la cita ab un paquet de
de iguals dimensions, poch més ó menos que l' meu,
tota turbada y ab la vista baixa, que ab prou treballs
vaig poguerla entendre quant me doná la bona nit.

Ho feu ab una veu molt apagada, á causa del odi
que en aquell instant me professaba.

Una petita pausa hi hagué, y veyent qu' era nece-
ssari rompre 'l silenci y que aixó á mi 'm tocava
ferho, vaig dirigirli la paraula ab la següent pre-
gunta:

—¿Ho portas tot? ¿No t' has olvidat res?

—Res absolutament—digué ella:—aquí tens las
cartas que m' escrigueres durant la teva estancia á Mar-
torell. Embolicat en eix altre paper, hi ha lo teu retra-
to, y en aquesta capseta, t' entrego l' anell y las arreca

CERVESERIA Y XOCOLATERIA

á cárrech de

DOMINGO CONSTANS

Passeig de S. Joan, 160, xanfla Ausias March

(SALÓ ESLAVA)**LA PEDRA FILOSOFAL ¡DINERS Ó LA VIDA!**

Comedias catalanas de

SIMÓN de l' OMBRA

PREUS, UNA PESSETA

en las principales librerías

das que pe 'l meu sant tingueres á bé regalarme; per lo tant, te suplico que miris si 't falta alguna cosa, que crech que no, y donam lo que tens de mí rebut, com més prompte millor, perque comprench que després de lo que ha mediat entre 'ls dos, la meua obligació de dona honrada, me dicta que lo meu puesto no es aquet.—

Lo plor li anegà 'ls ulls, no sé si per lo sentiment qu' experimentava al despènders de aquellas cartas en que jo mil cops li deya que l' estimava; pero la dona,—com tots sabem—es algo tossuda, y té ratos que pot més l' orgull que la estimació.

Jo, volguent acabar aquella escena, li vaig contestar:—Mira, Roseta, si no m' equivoco, 'm falta una cosa; no m' ha donas tot. ¿Te 'n recordas d' aquell vespre, qu' arrimats un al costat del altre, no volías que t'estrenyés entre mos brassos, y que al final me permeteres que t' fés un petó? Es lo que deixas de dar-me, y lo que jo reclamo.—

La xicota, de moment vacilà en si debía tornármel, ó bé negarme tant tonta reclamació; pero siga, lo que siga, la qüestió es que obtá per lo primer.

No esperava menos d' ella, siguent, com he dit, tant ignocenta.

Va obrir de nou los seus brassos, y sens contemplació de cap classe, và pagarme... 'l deute.

Vostés podrian figurarse qu' aquell bés era la porta que tancava nostres amors; pero si ho feyan aixís, anirian completament equivocats, ja que al trovarnos per segona volta fets un nús, lo calor de nostres cors mos feu exclamar á la vegada:

—¡Roseta!—¡Antonet!

—Escolta, amor meu—li diguí: ¿perqué vols rompre nostras relacions, quant estem disfrutant un cel de felicitat?—

—Oh, aixó tú; jo no he volgut may deixar d' estimarte.—

—Bueno, no 'm parlém més, y demá t' convido, ab la teva mare, á véurer *La Parentela*, comedia en la qual s' hi distingeix notablement son traductor Conrat Colomé. Per lo tant, aquí t' retorno las cartas, lo retrato y 'l petó..... y fins demá vespre qu' anirem á Romea.

Desde aquell dia, estich joyós de mon primer amor, y cada diumenge, quant no anem á Romea, 'm trobareu á Novetats ab la meua promesa, y ab ma futura *mamá*.

A. NÁRECLAG.

REPERTORI DE FORA

Desde Roma.—Carta VII.

Era deliciosa pera mi la agradable conversa d' aquell home. Semblava en realitat que 'm trovés assistint á las escenas terribles del Imperi romá, y quan va ferme la relació de la tornada de Neron de sa excursió artística á la Grecia, ahont va anarhi á representar comedias, veyá devant meu la Via Sacra per ahont entrá vestit ab preuhada clámide cuberta d' estrellas d' or, en lo carro d' August, com si, volguent imitar l' orgull absolut d' aquest, se fes mes gran y digne dels aplausos del poble que l' reverenciaba de pór, com lo gos servil llépa timit y sumís lo peu de

son amo malhumorat; y atravesant lo gran circo qual porta va fer arrencar pera tenir mes lliure 'l pas, va passar trionfant per devant lo forum pera rebre la aclamació universal del Pretori que li tirá flors y coronas, llassos y aucells enjolihats ab cintas de color de purpra y or.

Lo veyá caminant majestuos y enfátich, carregat ab sa deforme groxudaria, portant en lo front la corona olímpica y la del trionf dels jochs pítichs en la ma, acompanyat de doncellas vestidas de verje encara que ell los hi hagués arrebatat aquet puríssim títol, entonant himnes retumbants que feyan tremolar á las pobres víctimas que al mateix compás eran inmoladas á la gloria d' aquell home extraordinari.

Com trasportat per sa mágica paraula, contemplava 'l cuadro bufo-trágich en que 'l emperador Cayo Caligula llensava diners al poble vestit ab trajos afeminats y contraris á tota decencia; puig que en sa fal·lera de presentarse en públich variat de formas pera ferse mes agradable als seus esclaus, arribá fins al extrem de *vestirse* de Vénus—aixís diu que ho diuhen sos historiadors—despullat com sa mare 'l va parir.

¡Quina magestuosa erudició, quan recordant los grans oradors d' aquells temps, feya aparéixer á ma imaginació atenta á sos llavis, un per un, los fets mes notables d' aquells grans homes de la oratoria: Ciceron pronunciant aquella célebre oració en defensa de Alilon, que l' va sustréuer á las iras del poble que havia dictat sa sentència de mort, Antoni parlant al peu del Quirinal contra 'ls assessins de César! Per fi, tants y tants fets notables de la historia antigua de Roma, que en aquet moment no puch compaginar, perque mon cervell bull devant d' una ditxa que somni y voldria tocar avans no se evaporés, com se evapora lo somni que 'ns ha donat alguns minuts de mentidera felicitat.

Laura s' agregá á nosaltres ab l' intent sens dupte de acompanyarnos en nostras excursions mentals, y sa conversa dólsa y amena acabá de animar lo nostre duo, constituhint un armoniós terceto en que jo hi feya lo paper mes insignificant.

Desde aquell instant la historia quedá relegada á un altre ordre mes propi y natural del moment. Ocuparen un lloch de suprema preferencia los accidents de nostra primera entrevista, lo lloch poétich ahont várem trovarnos, y Laura ab llágrimas als ulls explicá tot quant va sentir y témer al ser arrebatada per las aigües d' aquella pera ella funesta font, que va estar á punt de destrossarla si no la hagués salvada jo ab generosa abnegació.

—Sou verdaderament mon salvador—me deya—y may mes, encara que, quan torneu á vostra terra olvideu aquet país y á sos pobres habitants, may mes se borrará de nosaltres vostra simpática memoria. Us recordaré com se recorda á un jermá, á un fill absent, sentint sempre que no sigui per nosaltres possible ni fácil, oferirvos una digna recompensa.

—No mereix la pena aquell acte,—responia jo,—que no té res de sobrenatural. Aixó se li ocorre á tothom: la primera condició del home es lo ser humanitari; y en mon concepte, aquell que no té valor de exposar sa vida pera salvarne un' altra, no es digne de viure en societat.

Per aquest estil divagárem una bona estona, quan fou introduhit un nou personatge, del qual parlaré en ma próxima carta.—J. R.

LAS MELLORS MAQUINAS DE FER MITJA

♦♦♦♦♦ Son las de la antigua casa LAUÉ & TIMAEUS, d' Alemania ♦♦♦♦♦

Máquinas anomenadas UNIÓN, CONCORDIA y VICTORIA

Son as mes perfeccionadas y as mes ben construidas fins avuy día

Servintse d' ellas, se poden guanyar de 3 á 6 pesetas diarias Ensenyansa é instruccions pera utilisarlas, se donan DE FRANCH á tothom que compri máquinas Preus baratos. Se 'n envian á totas parts

Representant Don N. AGUSTÍ MANYOSA, Carrer Ample, 69, y Bomba, 4, 1.er

DESPATX TOTS LOS DIAS, DE 10 Á 1 Y DE 3 Á 6

Ayuntamiento de Madrid

Tenim lo sentiment de participar que després d'una curta malaltia, ha mort, víctima d'una congestió cerebral, lo respectable Sr. D. Joseph Brú, pare del Director d'aquest setmanari. Lo finat era persona de caràcter bondadós y que 's feya estimar de quants lo coneixian. Acompanyem al Sr. Brú Sanclement, nostre Director y amich, com á sa atribulada germana, en l'aflicció que experimentan per tan sensible pèrdua.

APLAUSOS

Bona idea vá tenir la empresa del teatro català de Romea volguent honrar al eminent autor D. Frederich Soler ab una funció extraordinaria. Aixís ho van compèndrer los amichs y admiradors del celebrat poeta, que 's varen apressurar á acudir á semblant espectacle, que per prova de simpatia vá tenir lloch dijous passat, representantse *La Rondalla del Infern* y *Cura de moro*, obras del expressat autor á qui 's festejava.

Ab motiu de celebrarse dita funció, vá omplirse lo colisseu del carrer del Hospital; y la lluhida concurrencia, no deixant de tributar als actors merescuts aplaudiments, al acabar lo drama vá fer á son inspirat autor, objecte d'una entusiasta ovació, com sols se presencian de tart en tart en nostres teatros quant se tracta d'obsequiar á talents excepcionals.

Lo Sr. Soler, que ja va haver de presentarse en escena, á instancia dels espectadors, després del acte segon, al finir *La Rondalla del Infern* fou cridat infinitat de voltas á las taulas, y quant va aparéixer entre 'ls artistas, una pluja de fullas y coronas de llorer y molts rams de flors, van umplir l'escenari, méntres, durant un bon rato, en que 'l teló vá pujar y baixar 18 ó 20 vegadas per' acallar los unánims picaments de mans del públich en pes, saludaba ab emoció y agrahit de contemplar tal proba del carinyós afecte de sos admiradors.

No va acabar aquí, sino que alguns dels seus amichs van acompanyarlo a son domicili, y allí van obsequiarlo ab una brillant serenata per la banda municipal, com digne fi d'una festa ab la que ben merescudament ha quedat patent l'apreci que 'l públich de Barcelona professa al més fecundo dels autors de nostra escena regional contemporánea.

Los aplausos que 'l públich ha donat en Calvo-Vico al artista encarregat del paper de *Centurió* en las representacions del drama *Passió y mort de N. S. Jesucrist*, corresponen al galan jove D. Llorens Capdevila qu' es qui ha desempenyat dit personatge que tant important parttéen los últims actes de aquet drama sacro.

SECCIÓ DEL PIROTÉCNICH

En mitj dels cartells qu' omplan la fatxada del ex-cuartel de la Guardia civil en la Rambla del Centro, s' hi ha colocat una post en la qual s' hi fisan sols los que anuncian las funcions d' Eldorado.

¿Será tal privilegi porque hi ha empresas que tenen lo pare alcalde?

¡La sarsuela bufo-flamenca ha invadit lo teatro Principal! ¡la sarsuela flamenca també s' ha instalat en lo Circo! ¡la flamenca... sarsuela ompla Eldorado! Podém dir: ¡Olé! ¡chachipé! ¡viva tu mare! Pero ¿podrém dir també: viva l' art?

Per fortuna, nostre teatro no ha decaigut tant, y si no podém cridar ¡viva! referintnos al género castellá, encara podém exclamar: ¡viva nostre teatro regional!

Deya «El Diluvio», diumenje 8 del actual, parlant de *La Passió* en Romea, que no s' hi havia representat «desde 1869 en que hi prenia part l' inolvidable Parrenyo.»

Y efectivament: en 1869 no s' hi va representar y si en 1870, ni hi prenia part en Parrenyo, sino que desempenyaba la part de *Jesús* lo Sr. Clucellas.

¡Mes memoria y mes exactitut, donchs, senyors de «El Diluvio!»

La sarsuela flamenca ha mort ja en lo Principal. ¿Será aixó un síntoma de que 'l públich ilustrat no admet un género tan digne de reprobació baix molts conceptes?

Entre dos co-empressaris.

—Vosté, senyor Valero, empressari del teatro Principal, á mi, com á abonat que sóch, me déu l' import de las funcions que la empresa no ha donat.

—Y vosté, senyor Farguell, empressari de la companyia, á mí, com á artista que 'n sóch, me déu duas nóminas.

Aixís s' ho tiran en cara, per medi de comunicats, abdos senyors.

Pero aixó ¿qué té que véurer ab que s' hagi tancat lo teatro antes d' hora?

La roba, si es molt bruta, val mes rentarla dins de casa.

Los propietaris del Liceo ja tenen nova víctima.... dich, nova empresa.

Volian protejir als coros y la orquesta fent depositar al empressari l' abono pera respondre de las pagas de tals corporacions, y no trovant qui aceptés tan ridícula imposició, los hi han cedit lo teatro á fi de que l' explotin en societat artística.

Tenim, donchs, dos societats: la propietaria y la empressaria. ¿Explotará aquesta 'l teatro realment? ¿no s' veurá explotada la empresa per la propietat? No ho voldriam; pero veurem, veurem. ¡Y aixó que tractarán de potencia á potencia!

LO POLVORISTA

COLABORACIÓ ADMESA

DE BON MATI

¡Que bonich! ¡Que deliciós!

¡Que poétich y que grat

es véurer neixer lo día!...

Res hi ha al món mes bell ni gran.

ALS CASATS Y Á LAS CASADAS
¡se dona de franch lo curiosíssim folleto KOCH!

VIGOR VITAL
SALUT Y HERMOSURA

Consells pera obtenirla, conservar-la y allargar la vida sentla agradable

En Barcelona pera obtenirlo de franch, es precis entregar aquest anunci en la libreria de Manero (carrer de la Lleona.—També s' obté demanando per correu, acompanyant l' anunci, al Dr. KOCH (Montera, 33, 1., Madrid)

LAS MELLORS MÁQUINAS DE CUSIR
son las de

SANTASUSANA

Carrer del Carme, 33.—BARCELONA

DIFERENTS MODELOS PERFECCIONATS, MÁQUINAS DE FER MITJA
VENDA Á PLASSOS Y AL COMPTAT

PREUS SENS COMPETENCIA

Faller pera adobar tota classe de máquinas

Veure aixecarse lo sol
apoch apoquet, llensant
raigs d'or, que no tardan gayre
à il·luminar tot l'espai.

Senti 'l gall qu'alegre entona,
encar que ronch, cant lleal,
per' saludar lo nou dia
que vida al món va donant.

Veure y sentir mil aucells
de fi y colorit plomall,
trincà y saltà entre 'l brancatge
ells ab ells enjoguessats.

Admirar lo manso riu,
que serpenteja pe l prat,
d'aygua cristallina y pura
que pot servir de mirall.

Respirar la fresca brisa
que passa 'l temps murmurant;
flayrar de las flors l'aroma
que se sent entre l'erbàm.

Trovarse humit de rosada...
contemplanne lo cel blau...
¡Que bonich! ¡Que delicios!
¡Que poètic y que gran!

¡Enterremnos! tot això
no ho he vist may, m'ho han contat;
puig jo tots los dias dormo
fins dos cuarts d'onze tocats.

LLUIS MILLA

DOS ENTERROS

I.

Los caballs duhen plomeros,
los alacayos barret,
lo cotxe va ple de glassas,
ple de flors lo bagulet.

Las flors que porta son blancas,
com símbol de castedat:
despres del dol, duhen pompa,
y ab la pompa, vanitat.

II.

Los caballs sense plomeros;
res d'alacayos, ni flors,
lo bagulet no dú glassas,
que sols porta... dol y amor.

Lo semblant dels qu'acompanyan
tot d'ells es resignació;
la vanitat no coneixen,
sols miseria y dol al cor.

Al cementir junts se trovan,
lo pobre y la vanitat...
L'enterradó, sense mira,
à la fossa 'ls ha posat.

M. SOLÀ.

SALÓ DE DESCANS

*** Per fi, després de gestions laboriosissimes
reanudadas enguany per centèssima vegada, s'ha
arribat a un acort respecte a la fusió de dos importants

corporacions catalanistas.—La Associació d'Excursions Catalana y la Associació Catalanista de Excursions Científicas, s'han unit; y en son lloch vé a la vida una societat nova que dú 'l nom de «Centre Excursionista».—Aplaudim de veras eixa unió, si es que no significa absorció y vé ab lo bon fi de reunir forsas que donguin per resultat major suma de treballs útils.

Molt haurà de fer, no obstant, lo Centre Excursionista pera poguer mantenir ab gloria la historia particular d'una sola de las dos parts fusionadas; puig la bona memoria de la Associació de Excursions Catalana viurà llarch temps en lo recort dels que estimem a nostre terra, per lo molt alt que ha deixat sentat son nom en los paissos extrangers ab sas valiosas publicacions.

Nosaltres nos donariam per satisfets si de la unió feta ne resultés tant sols la continuació de la vida de un Butlletí mensual com lo que fins ara ha vingut publicant la Catalana, y que ressucitessin obras que, com los *Anuaris* de la mateixa societat, igualaban en importancia als del *Club Alpi* francés, sobrepujaban als dels *Clubs Alpins* italians, confontentse per sa importancia y sent sollicitats de cambi per los *Clubs* suïssos, per lo mateix *Club Alpi* anglés, y per las societats geográficas alemanas, las quals sovint publicaban, traduhidas, actas d'excursions de son Butlletí y memorias tretas dels mentats anuaris.

*** Ab las planas del folletí del present número, queda completament publicada la comedia *Cofis y mojis*.

En vista de la acceptació qu'ha tingut la nostra idea de donar a quants nos favoreixen, obras inèdites del teatro regional, creyem qu'es ara oportú publicar la que va inaugurar la actual temporada en Romea.

Per això es que no hem vacilat en fer un sacrifici a fi d'obtenir lo privilegi de donar a llum lo bonich drama en 8 actes, *Lo castell y la masia*, del reputat poeta D. Conrat Roure, que s'imprimirà exclusivament pera 'ls subscriptors y compradors de Lo TEATRO CATALÀ, a quins se regalarà per folletí desde la setmana entrant.

*** Fà pochs dias ha arribat a nostra ciutat lo distingit cantant català D. Jaume Bachs, que fins ara havia desempenyat la part de barítono en l'òpera italiana, fent una brillant carrera y obtenint, no ja merescuts aplausos, sino senyalats triunfos en molts teatros.

Donchs bé: lo Sr. Bachs canta ara de tenor, y en *Ernani*, *Faust*, *Norma* y altras óperas ha vist coronat ja per éxits franchs y entussiasmas, lo mèrit que 'l públich li ha reconegut y que li reserva un brillant porvenir; puig, en opinió de personas intel·ligentas que l'han sentit, no serà estrany que figuri entre 'ls primers tenors de l'òpera.

Sembia que 'l empresari Strakof l'hi ha fet proporcions.

*** Los senyors Bonnin germans, se veuen cada dia més favorecuts per moltas empresas y societats que se serveixen de son arxiu, que tenen molt ben montat en son despatx del carrer del Vidre, n.º 2.

*** Funcions de benefici.—Las que 's faràn demà en nostres teatros catalans prometen véurers molt concorregudas.

Pera la de Romea, lo beneficiat D. Ramon Valls, aplaudit actor de dit teatro, té repartidas totas las localitats, y la de Novetats ofereix, a més de las simpa-

AL BRUCH

Taller de fer llunas per miralls; marchs de cuadros, cromos y estampas

FÁBRICA DE TRANSPARENTS

Portaferrissa, 10 y Petritxol, 17

TRANSPARENTS

GRAN ASSURTIT EN LA MATEIXA FÁBRICA

Carrer de la Morera, núm. 6, 1.ª

Segona travessia a la dreta del carrer del Hospital,
entrant per la Rambla

tias y relacions ab que conta D. Miquel Pigrau, l'atractiu d'un programa variat, en lo que hi figuraran las dos produccions catalanas *Lo sarau de Llotja* y *Las Carolinas*.

Està malalt d'una pulmonia nostre bon amic D. Felip Ferrer, redactor del «Diario del Comercio.» Desitjem de veras que 's veji prompte completament restablert.

Aquesta setmana lo senyor Coll y Pujol ha invitat a la Prempsa y a varis corresponsals de fora, pera mostralshi las reformas fetas en lo Palau de Bellas Arts Agrahim a nostra digna primera autoritat de la capital sa invitació; mes nosaltres, de mols anys no dinem fora de casa, y aquesta costum 'ns deixa la facultat de poder ser mes sincers y franchs en nostras críticas. En la pròxima setmana probarem que no està tot be en lo Palau dedicat a las Arts.

Pera 'l diumenje 22 disposa son benefici lo galan Sr. Tressols ab lo drama *La pena de mort*, una obra d'Echegaray y una pessa catalana.

TÓMBOLA

oberta en lo Centre Català, a benefici de la familia del malograt actor D. Lleó Fontova.

Continuació dels donatius, per l'ordre que s'han anat rebent:

N.º 65.—Dotse llibres diferents, donatiu anónim.

66.—Dotse exemplars de obras dramáticas de don Simón Alsina y Clos, donatiu del mateix autor.

67.—Doscents exemplars de obras dramáticas, folletos y poesias, originals y donatiu de D. M. Ribot y Serra.

68.—Cinquanta obras dramáticas, originals y donatiu de D. Joseph Feliu y Codina.

69.—Una colecció del periódich *La Broma*.

70.—Un mapa de Espanya.

71.—Un mapa de Catalunya.

72.—Una lámina grabat *L'Espoliarium*.

73.—Sis folletos sobre l'Hipnotisme.

74.—Set láminas. (Del n.º 69 al 74 tot es donatiu del Dr. Benavent.)

75.—Curanta dos obras dramáticas, donatiu de don Conrat Roure.

76.—Una magnífica aranya de cristall bacarat, donatiu del Excm. Sr. D. Ramón Blanco, Marques de Peñaplata.

77.—Una figura de terra cuyta sentada sobre una bóta, del reputat escultor Sr. Clarassó, donatiu del mateix autor.

78.—Dotse flassadas, donatiu de D. R. C.

79.—Un joch compost de plat, dos vasos, un sustentacul y un candelerero, tot de metall, donatiu de don Ramon Valls.

80.—Cinquanta quatre obras dramáticas de D. J. M. Pous, donatiu del autor.

81.—Tres agullas pera corbata, d'or y diamants, regalo de D. Ramón Mestansa.

82.—Vinticinch exemplars de un monólech, donatiu de D. A. Ferrer y Pagés.

83.—Un tinté imitació de metall, donatiu de don Ricart Gallissá.

84.—Primer y segon tomo de la *Suiza Pintoresca*, donatiu de D. Alvac Verdaguer.

85.—Un busto de terra crúa, obra y donatiu de do L. Escaler.

86.—La obra completa de *La Conquista de Constantinopla*, donatiu de D. Alvar Verdaguer.

87.—Cuatre tomos de la *Revista de dos mundos*, donatiu de D. Alvar Verdaguer.

88.—Dos obras de luxu *Las meses* y *La vida millar*, donatiu de la casa Ramirez y de D. M. Henrich.

89.—Vint exemplars de obras dramáticas de do Joseph M. Arnau, donatiu del mateix autor.

(Seguirá)

CAVILACIONS

XARADA

Navegant per alta mar
ab barco de *prima-tres*,
molt *dos invers* cada mes
guanyaba sempre en Gaspar.
Y cuant prou ne va tenir
formant un gros capital,
vingué, agafá la total
y 'l pobre d'ella morí.

MET-GUIXAIRE.

ANAGRAMA

En Ros te lo vi del vall.

Formar ab aquestas lletas, lo titol d'una pessa catalana.
JAPET DE L' ORGA.

TRENCA-CLOSCAS

TECLA RATA
a
Olot.

Formar ab aquestas lletas lo titol d'un periódich setmanal català.

J. T. y R.

NOTA.—Als qui' envihin totes las solucions durant tres números seguits, endevinantlas, se 'ls regalará un exemplar de la comedia *Cofis y mofis*.

Soluciones a las cavilaciones del número 20

Xarada.—Picadó.

Anagrama.—Sant Quirse de Besora.

Correspondencia particular

A. G. P.: no está prou be. —J. Llimoner: vosté comensará a véners servir per la cúa. —Japet de l' Orga: *A ma agniá* un altre día. *Ben dit y mal comprés* sembla una poesia anunci: potsé lo posarém. —R. Bruna: qui tot ho vol tot ho pert. No demani tant. —F. Torres: *Un cas* que 'ns envihi, mirishi mes. —J. Isern: *Senyor meu*, no va. —M. Gardó: no 's florirá res, que ja ho aurejem. —A. Pons (Manresa): avuy li enviem. —E. Sala: no 'ns fa pes; pero creyem que vosté farà alguna cosa bona si té constancia. —J. M. Feliu: la poesia no 'ns plau; lo geroglifich no 'ns agrada. —J. Casanova V: ans de tot, no 's alegrem de que ja estiga ben bó; pot enviar la oda. —J. T. R.: *Esclats* té molts defectes. —C. Torrents: los trenca-closcas poden passar. —J. Espinosa: van dos cantars. —Un ab banyas: ¡no pot cambiá 'l pseudónim? —J. Palmer: aprofitaré poch ó molt. —M. Grases: ja ho buscarém. —F. Ferré: *Tarrassa* es ab dos ss en català. —J. M. Llebaria: n' ha de fer un'altra.

Tipografía Susany y Companya, Muntaner 36. Teléfono.—873

COFIS Y MOFIS
comedia de
D. J. FELIU Y CODINA
Se publica com a folletí en lo setmanari
LO TEATRO CATALÀ

ACADEMIA DE BRODATS
Especialitat en lo decoratiu y artistich
á càrrech de la professora
Srta. Leonor Capdevila
Brodadora de S. M. la Reyna D.ª Maria Cristina
Portal del Angel, 11 y 13, ent.º

Fotografía Partagás
Plassa de S. Jaume,
entrada per lo carrer de la
Llibreteria, n.º 4